ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

17. dubna 2007 *

Ve věci C-470/03,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Tampereen käräjäoikeus (Finsko) ze dne 7. listopadu 2003, došlým Soudnímu dvoru dne 11. listopadu 2003, v řízení

A.G.M.-COS.MET Srl

proti

Suomen valtio,

Tarmo Lehtinenovi,

* Jednací jazyk: finština.

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, předsedové senátů, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk (zpravodaj), G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 19. dubna 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za A.G.M.-COS.MET Srl P. Kyllönenem, asianajaja,

— za T. Lehtinena S. Kemppinenem a K. Harenkem, asianajajat,

— za finskou vládu T. Pynnä, jako zmocněnkyní,

— za nizozemskou vládu H. G. Sevenster a N. A. J. Belem, jako zmocněnci,

— za švédskou vládu A. Krusem, jako zmocněncem,

— za Komisi Evropských společenství, M. van Beekem a P. Aaltem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 17. listopadu 2005,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/37/ES ze dne 22. června 1998 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se strojních zařízení (Úř. věst. L 207, s. 1; Zvl. vyd. 13/20,

s. 349, dále jen „směrnice“) a podmínek, za jakých je založena odpovědnost členského státu a jeho úředníků v případě porušení práva Společenství.

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi A.G.M.-COS.MET Srl (dále jen „AGM“), společností založenou podle italského práva, a Suomen valtio (finský stát) a T. Lehtinenem, úředníkem sosiaali- ja terveysministeriö (dále jen „ministerstvo sociálních věcí a zdraví“), ohledně náhrady újmy, kterou AGM údajně utrpěla v důsledku porušení směrnice.

Právní rámec

Právo společenství

3 Směrnice stanoví základní požadavky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při návrhu a výrobě strojních zařazení a bezpečnostních součástí, jakož i pravidla pro posuzování shody, prohlášení o shodě a označování strojních zařízení.

4 Článek 2 směrnice stanoví:

„1. Členské státy přijmou všechna nezbytná opatření, aby strojní zařízení nebo bezpečnostní součásti, na něž se vztahuje tato směrnice, mohly být uváděny na trh a do provozu pouze tehdy, neohrozí-li zdraví a bezpečnost osob, případně domácích

zvířat nebo majetku, jsou-li náležitě instalována a udržována a jsou-li používána k určeným účelům.

2. Tato směrnice se netýká oprávnění členských států, v souladu se Smlouvou, ukládat takové požadavky, jež mohou pokládat za nezbytné, aby osoby, zvláště pak dělníci, byly chráněny při používání těchto strojních zařízení nebo bezpečnostních součástí, za předpokladu, že to neznamená změnu strojního zařízení a bezpečnostní součásti způsobem neuvedeným v této směrnici.

[...]“

5 Článek 3 směrnice stanoví:

„Strojní zařízení a bezpečnostní součásti, na které se vztahuje tato směrnice, musí splňovat základní požadavky týkající se ochrany zdraví a bezpečnosti uvedené v příloze I.“

6 Článek 4 odst. 1 směrnice zní:

„Členské státy nesmějí na svém území zakazovat, omezovat nebo bránit uvádění na trh a do provozu těch strojních zařízení nebo bezpečnostních součástí, které splňují ustanovení této směrnice.“

7 Článek 5 odst. 1 a 2 směrnice stanoví:

„1. Členské státy pokládají za vyhovující všem ustanovením této směrnice včetně postupů pro posuzování shody podle kapitoly II:

— strojní zařízení opatřená označením CE a ES prohlášením o shodě podle přílohy II části A,

— bezpečnostní součásti opatřené ES prohlášením o shodě podle přílohy II části C.

Pokud nejsou k dispozici harmonizované normy, členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zúčastněné strany byly informovány o existujících vnitrostátních normách a technických specifikacích, které pokládají za důležité nebo užitečné pro správnou realizaci základních požadavků na ochranu zdraví a na bezpečnost, uvedených v příloze I.

2. Pokud se vnitrostátní norma přejímající harmonizovanou normu zveřejněnou v *Úředním věstníku Evropských společenství* vztahuje na jeden nebo na několik základních požadavků na bezpečnost, platí předpoklad, že strojní zařízení nebo

bezpečnostní součásti vyrobené v souladu s touto normou splňují příslušné základní požadavky.

[...]“

8 Článek 7 odst. 1 směrnice stanoví:

„Shledá-li členský stát, že:

— strojní zařízení opatřené označením CE

nebo

— bezpečnostní součásti opatřené ES prohlášením o shodě

užívané v souladu s jejich určeným účelem mohou ohrozit bezpečnost osob, případně domácích zvířat nebo majetku, přijme veškerá vhodná opatření pro stažení

těchto strojních zařízení nebo bezpečnostních součástí z trhu nebo pro zákaz jejich uvádění na trh nebo do provozu či omezení jejich volného pohybu.

Členský stát neprodleně uvědomí Komisi o takovém opatření a uvede důvody svého rozhodnutí, zejména, zda je neshoda způsobena:

a) zanedbáním základních požadavků podle článku 3,

b) nesprávným použitím norem uvedených podle čl. 5 odst. 2,

c) nedostatky v samotných normách podle čl. 5 odst. 2."

9 Podle čl. 8 odst. 2 směrnice má výrobce povinnost před uvedením strojního zařízení na trh použít příslušný postup pro posouzení jeho shody. Z jejího čl. 5 odst. 1 prvního pododstavce, první odrážky vyplývá, že shoda strojního zařízení je v zásadě doložena ES prohlášením o shodě a označením CE.

10 Z bodu 21 odůvodnění směrnice a jejího čl. 8 odst. 2 písm. b) a c) ovšem vyplývá, že pro určitá strojní zařízení, která představují potenciálně vyšší riziko, uvedená v taxativním výčtu v příloze IV směrnice, je stanoven přísnější způsob posuzování shody.

11 Servisní zvedáky pro vozidla jsou uvedeny v příloze IV, A, bod 15.

12 Podle bodu 17 odůvodnění směrnice definuje tato směrnice, a konkrétně pak její příloha I s nadpisem „Základní požadavky na ochranu zdraví a bezpečnost, vztahující se na návrh a výrobu strojních zařízení bezpečnostních součástí" „[...] pouze obecné základní požadavky na ochranu zdraví a na bezpečnost doplněné řadou zvláštních požadavků pro určité kategorie strojních zařízení".

13 Detailnějších podmínky jsou upraveny harmonizovanými normami. K tomuto se v témže bodě odůvodnění uvádí:

„[...] pro usnadnění prokazování shody se základními požadavky výrobcům a aby bylo možné ověřit shodu s těmito základními požadavky, je žádoucí mít na evropské úrovni harmonizované normy týkající se prevence rizik, která vyplývají z návrhu a konstrukce strojních zařízení, aby výrobky vyhovující těmto harmonizovaným normám bylo možno považovat za výrobky vyhovující základním požadavkům; [...] tyto normy[,] harmonizované na evropské úrovni, jsou zpracovávány soukromoprávními subjekty a musí si zachovat charakter nezávazných znění; [...] pro tento

účel jsou Evropský výbor pro normalizaci (CEN) a Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice (CENELEC) uznány za subjekty oprávněné k přijímání harmonizovaných norem v souladu s obecnými řídicími zásadami pro spolupráci mezi Komisí a těmito dvěma subjekty, které byly podepsány dne 13. listopadu 1984; [...] ve smyslu této směrnice je harmonizovaná norma technickou specifikací (evropská norma nebo harmonizační dokument) přijatou jedním nebo oběma uvedenými subjekty na základě pověření Komise v souladu se směrnicí 83/189/EHS a v souladu s výše uvedenými obecnými řídicími zásadami."

14 Odkazy na jednotlivé harmonizované normy jsou zveřejněny v *Úředním věstníku Evropské Unie.*

15 Na úrovni Společenství existuje harmonizovaná norma pro zvedáky vozidel. Jedná se o normu EN 1493:1998 a odkaz na ni byl poprvé zveřejněn v roce 1999 (Úř. věst. C 165, s. 4).

16 Podle jejího znění „předmětem této evropské normy je definovat pravidla k ochraně osob před riziky úrazů způsobených provozem zvedáků vozidel".

17 Rozsah působnosti této normy je stanoven následovně:

„Tato norma se vztahuje na stabilní, mobilní a přemístitelné zvedáky vozidel, které nejsou určeny pro zvedání osob, ale které jsou navrženy pouze ke zvedání celých

vozidel za účelem přezkušování, údržby a oprav na vozidle nebo pod ním, je-li ve zvednuté poloze.

Zvedák vozidla může sestávat z jedné nebo více zdvihacích jednotek."

Vnitrostátní právní úprava

18 Směrnice byla do finského právního řádu provedena rozhodnutím č. 1314/1994 Rady ministrů pro bezpečnost strojních zařízení (koneiden turvallisuutta koskeva päätos).

19 Finská norma SFS-EN 1493, která odpovídá evropské normě EN 1493:1998, byla přijata dne 8. března 1999.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

20 Společnost AGM vyrábí a uvádí na trh servisní zvedáky pro vozidla.

21 Ministerstvo sociálních věcí a zdraví obdrželo dne 11. května 2000 posudek od työsuojelupiiri (místní odbor bezpečnosti práce) ve Vaasa ve věci tzv. „kontroly trhu" (markkinavalvonta-asia). Podle tohoto posudku při zkoušce servisního zvedáku typu G 35 T/E vyráběného AGM vyšly najevo určité nedostatky, zejména pak nedostatek pevnosti předních zdvižných tyčí a nedostatek odolnosti aretace na těchto tyčích.

22 Na základě tohoto posudku ministerstvo sociálních věcí a zdraví zaslalo podniku Pörhön Tountiliike, dovozci těchto strojních zařízení pro Finsko (dále jen „dovozce"), dopis s datem 18. května 2000, ve kterém uvedlo, že existují důvody domnívat se, že servisní zvedáky G 35 T/E nesplňují požadavky zákona 299/1958 o bezpečnosti práce (työturvallisuuslaki) a rozhodnutí č. 1314/1994 Rady ministrů pro bezpečnost strojních zařízení.

23 V rámci řízení takto zahájeného ministerstvem sociálních věcí a zdraví T. Lehtinen vypracoval dne 29. listopadu 2000 posudek, ve kterém zejména uvádí, že dovozce provedl dne 27. listopadu 2000 test aretačního systému s cílem zaručit, že struktura dotyčných servisních zvedáků odpovídá normě SFS-EN 1493. V tomto posudku se uvádí, že test údajně umožnil odhalení nedostatku tohoto systému. Tarmo Lehtinen byl toho názoru, že norma SFS-EN 1493 vyžaduje, aby struktura unesla nejvyšší povolenou zátěž v nejméně příznivých podmínkách pro zvedání a bez ohledu na směr, v jakém je vozidlo na servisní zvedák umístěno. Posudek ve svém závěru vyzval ministerstvo sociálních věcí a zdraví, aby co nejrychleji přijalo rozhodnutí, kterým by omezilo, či dokonce zakázalo převod a používání dotyčných servisních zvedáků, které jsou již v provozu.

24 Ve vyjádření ze dne 18. prosince 2000 T. Lehtinen zopakoval své připomínky, i když upřesnil, že nový aretační systém připravovaný AGM je lepší a že jeho

odolnost byla při testu uskutečněném ve Finsku dne 12. prosince 2000 hodnocena jako dostatečná.

25 Na schůzce konané dne 20. prosince 2000 za přítomnosti dovozce a zástupce ministerstva sociálních věcí a zdraví pana Kanervy, rady, a T. Lehtinena, v postavení znalce, bylo uznáno, že přepracovaný aretační systém vyhovuje předpisům. Konečné stanovisko státní správy však záviselo ještě na certifikační kontrole provedené pověřeným zařízením, čili na řízení, které podle AGM teprve probíhalo. Při této příležitosti bylo rovněž rozhodnuto, že rozhodnutí, které přijme ministerstvo sociálních věcí a zdraví, nebude zveřejněno a že dovozce sám vyrozumí uživatele, až to bude nutné.

26 Dne 20. prosince 2000 p. Kanerva předložil věc k rozhodnutí p. Hurmalainenovi, řediteli odboru bezpečnosti práce ministerstva sociálních věcí a zdraví. Pan Kanerva navrhl, aby bylo, až na výjimky, zakázáno uvádět na trh a používat předmětné servisní zvedáky. Pan Hurmalainen však toto navrhované rozhodnutí nevydal a vrátil věc k došetření, neboť měl za to, že nedisponuje dostatkem informací, aby mohl záležitost posoudit.

27 Dne 17. ledna 2001 T. Lehtinen, se svolením svého přímého nadřízeného, a zástupce dovozce poskytli rozhovor státní televizi TV 1 v televizní zpravodajské relaci ve 20:30 hod. Moderátor relace uvedl, že podle finských orgánů inspekce bezpečnosti práce předmětné servisní zvedáky neodpovídají platným evropským normám, ačkoli v Itálii byly schváleny. Moderátor rovněž prohlásil, že podle těchto orgánů musí zařízení odolat i tehdy, je-li na něj vozidlo umístěno za nejméně příznivých

podmínek pro zdvihání. Zástupce dovozce připustil nedostatky aretačního systému, ale odmítl, že by zdvižné zařízení trpělo jakýmkoli jiným problémem, a tvrdil, že zdvižné tyče snesou jakékoli zatížení, pokud je vozidlo umístěno na servisní zvedák ve správném směru. Tarmo Lehtinen prohlásil, že uvedené servisní zvedáky mohou představovat bezprostřední nebezpečí pro dělníky pracující v poloze pod břemenem. Podle něj certifikační orgán, na který se AGM obrátila, nesprávně vyložil použitelné předpisy.

28 Dne 29. ledna 2001 Teknisen Kaupan Liitto (Konfederace technického obchodu) zaslala ministerstvu sociálních věcí a zdraví a peruspalveluministeri (ministrovi zdravotnictví a sociálních služeb) dopis, ve kterém informovala o závažných nedostatcích, které byly údajně zjištěny u přístrojů vyráběných AGM. Tarmo Lehtinen v řízení u předkládajícího soudu připustil, že se v rámci projednávané věci na žádost uvedené konfederace zúčastnil jedné její schůze.

29 Dne 8. února 2001 p. Hurmalainen zaslal p. Kuikkovi, zaměstnanci Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitto (Konfederace průmyslu a zaměstnavatelů), fax, ve kterém vylíčil, že nesouhlasil se zákazem prodeje navrhovaným p. Kanervou a T. Lehtinenem z toho důvodu, že se mu nezdálo vhodným přijmout opatření, které by mohlo narušit vnitřní trh za situace, kdy se ve Finsku stala pouze jedna nehoda, jejíž příčina ostatně nebyla jistá.

30 Dne 16. února 2001 p. Hurmalainen odvolal T. Lehtinena z práce na případu servisních zvedáků vyráběných AGM s tím, že dotyčný pracovník veřejně vyjádřil své

stanovisko, co se týče probíhajícího řízení, které se odchýlilo od oficiálního stanoviska zastávaného ministerstvem sociálních věcí a zdraví, a jednal tedy v rozporu s pokyny a komunikační politikou tohoto ministerstva. V pozdější zprávě vyhotovené dne 20. března 2001 odborem bezpečnosti práce ministerstva sociálních věcí a zdraví bylo T. Lehtinenovi vytýkáno, že jednal v rozporu se zásadou dobré správy a způsobem, který poškodil hospodářské zájmy AGM, když spolupracoval s konkurenty této společnosti.

31 Dne 17. února 2001 vyšel v regionálních novinách Aamulehti článek pod titulkem „Znalec poukazuje na nedostatek odolnosti některých servisních zvedáků pro vozidla". Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tento článek byl napsán na základě rozhovoru s T. Lehtinenem a výslovně se v něm uvádělo, že se jednalo o servisní zvedáky vyráběné AGM. Rovněž byla zmíněna skutečnost, že podle „p. Hurmalainena, ředitele odboru bezpečnosti práce ministerstva, jsou tyto výroky soukromými výroky p. Lehtinena."

32 Dne 22. února 2001 Metalliväen Liitto ry (Konfederace kovodělníků) zaslala svým sekcím, které se specializují na odvětví oprav automobilů a oprav strojních zařízení, jakož i osobám odpovědným za bezpečnost práce v podnicích, vyjádření, ve kterém uvedla, že servisní zvedáky typu G 28, G 32 a G 35 vyráběné AGM jsou poruchové a že „předmětné zdvižné zařízení je nepochybně považováno za nebezpečné". Uvedená konfederace ke svému vyjádření přiložila posudek vypracovaný T. Lehtinenem ze dne 12. února 2001.

33 Dne 13. června 2001 vyšel v regionálních novinách *Etelä-Saimaa* článek s titulkem „Konfederace kovodělníků požaduje zákaz používání nebezpečných servisních zvedáků" a s podtitulkem „Denně je vystaveno nebezpečí 150 montérů". Podle tohoto článku hlavní inženýr se specializací na tento typ zařízení, který vypracoval

tento spis, navrhl omezení používání servisních zvedáků AGM italské výroby a zákaz prodeje nových zařízení. V článku bylo rovněž uvedeno, že p. Hurmalainen, ředitel odboru bezpečnosti práce ministerstva sociálních věcí a zdraví, je toho názoru, že nemá dostatek důkazů, a upřesňuje, že věc je nadále v šetření.

34 Dne 14. června 2001 odbor bezpečnosti práce ministerstva sociálních věcí a zdraví vydal rozhodnutí, ve kterém se zejména uvádí, že „ze [s]pisu nevyplývají skutečnosti, které by nutily ministerstvo k tomu, aby vůči výrobci a dovozci servisních zvedáků pro vozidla [vyráběných] AGM přijalo na trhu kontrolní opatření". Toto vyjádření dále upřesňovalo, že „tímto závěrem [není dotčeno] právo ministerstva přistoupit k takovýmto opatřením v rámci přezkumu případu na základě případných doplňujících informací nebo z jakéhokoli jiného důvodu". V odůvodnění svého rozhodnutí ministerstvo sociálních věcí a zdraví uvedlo, že „[co] se týče nových zařízení, výrobce odstranil vytýkané nedostatky a dovozce se snaží o totéž i u zařízení, která jsou již v provozu".

35 Dne 1. října 2001 dostal T. Lehtinen od ministerstva sociálních věcí a zdraví na základě zákona, jímž se zavádí služební řád státních úředníků (Valtion virkamieslaki), písemnou důtku odůvodněnou tím, že ačkoli mu byl spis týkající se servisních zvedáků vyráběných AGM odňat dne 16. února 2001, porušil povinnosti vyplývající z jeho postavení úředníka tím, že nadále šířil ve zpravodajském programu a ve vyjádření zaslaném místnímu odboru bezpečnosti práce zkreslenou verzi stanoviska ministerstva a rovněž porušil jeho komunikační politiku. Rozhodnutím ze dne 6. března 2002 virkamieslautakunta (Komise pro stížnosti úředníků) zamítla stížnost T. Lehtinena, který se domáhal zrušení této důtky. Naproti tomu uvedená komise dospěla v témže rozhodnutí k závěru, že jednání T. Lehtinena v průběhu televizního rozhovoru dne 17. ledna 2001 nebylo natolik nevhodné, aby odůvodnilo písemnou důtku. Dne 10. září 2003 Korkein hallinto-oikeus (Nejvyšší správní soud) potvrdil toto rozhodnutí.

36 Současně s kárným řízením, kterému byl T. Lehtinen podroben, požádal posledně jmenovaný o stanovisko Julkisen sanan neuvosto (Rada pro samoregulaci médií v záležitostech profesní etiky a svobody projevu) k otázce, zda ministerstvo sociálních věcí a zdraví důtkou překročilo své pravomoci a porušilo svobodu projevu a názoru zaručenou státním úředníkům. Ve svém stanovisku vydaném dne 20. března 2002 tento orgán uvedl, že je žádoucí, aby se státní úředníci směli veřejně vyjadřovat v médiích v otevřených diskusích, neboť jejich účast ve veřejných diskusích týkajících se jejich jednotlivých oborů podporuje šíření důležitých informací obecného zájmu. Uvedená rada dospěla k závěru, že v případě T. Lehtinena se jedná o záležitosti, kdy je ve hře bezpečnost práce, a že v tomto kontextu je veřejná diskuse naprosto žádoucí a důležitá a státní úředník jako T. Lehtinen má právo se jí zúčastnit.

37 Za těchto okolností AGM podala návrh na zahájení řízení u Tampereen käräjäoikeus (Soud prvního stupně v Tampere), v němž se domáhá, aby finskému státu a T. Lehtinenovi byla uložena povinnost nahradit společně a nerozdílně újmu, která jí byla údajně způsobena, spočívající zejména ve snížení obratu ve Finsku a jinde v Evropě.

38 Podle předkládajícího soudu vyvstává otázka, zda došlo ve světle judikatury Soudního dvora, zejména pak rozsudku ze dne 11. července 1974, Dassonville (8/74, Recueil, s. 837), k omezení obchodu ve Společenství za podmínek stanovených v článku 28 ES, jestliže T. Lehtinen, jenž byl tehdy úředníkem příslušného orgánu, veřejně vyjádřil své záporné stanovisko v tom smyslu, že některé servisní zvedáky pro vozidla vyráběné AGM nevyhovují normám, přičemž toto stanovisko mohlo způsobit pokles prodejů výrobků této společnosti na finském trhu. Předkládající soud si klade otázku, zda v případě, kdy omezení obchodu ve Společenství vyplývá nikoli z rozhodnutí přijatého příslušným orgánem na základě vnitrostátních právních předpisů, nýbrž z jednání úředníka tohoto orgánu, který se jednání dopustil ještě před tím, než tento orgán rozhodl v předmětné věci, umožňuje kritérium stanovené ve výše uvedeném rozsudku Dassonville, aby úředníkovo jednání bylo považováno za opatření s účinkem rovnocenným množstevním

omezením, konkrétně pak v případě, kdy účinek tohoto jednání byl v praxi tentýž, jako kdyby byl příslušný orgán přijal obdobné rozhodnutí na základě vnitrostátních předpisů.

39 Předkládající soud dále žádá, aby se Soudní dvůr vyjádřil k tomu, zda takový servisní zvedák, jaký je předmětem původního řízení, vyhovuje základním požadavkům na bezpečnost, které stanoví směrnice pro případy, není-li ani navržený, ani vyrobený tak, aby snesl zátěž v nejméně příznivých podmínkách pro zvedání.

40 Za těchto podmínek Tampereen käräjäoikeus rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Lze oprávněně hovořit o opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením ve smyslu článku 28 ES nebo o opatření, kterých je třeba se zdržet ve smyslu čl. 10 odst. 2 ES, jestliže se úředník, který je znalcem, pracující pro orgán státní správy pověřený ochranou bezpečnosti práce, který však nemá rozhodovací pravomoc, vyjadřuje v hlavní televizní zpravodajské relaci státního televizního programu a v denících s vysokým nákladem, jakož i pro obchodní a profesní subjekty poté, co byla zahájena kontrola trhu, aniž by však bylo přijato rozhodnutí, takovým způsobem, že jeho přímá či jinými osobami opakovaná tvrzení, že zařízení uvedené na trh určitým výrobcem ohrožuje zdraví, či dokonce životy osob, mohou u veřejnosti vyvolat záporné vnímání dotyčného zařízení a poškodit obchodování s ním?

2) Je třeba směrnici [...] vykládat tak, že servisní zvedák pro vozidla nevyhovuje základním nárokům na bezpečnost, které stanoví tato směrnice, když toto

zařízení nebylo vyrobeno v souladu s normou SFS-EN 1493, když při návrhu jeho struktury nebylo přihlíženo k umisťování vozidla na zdvižné tyče ve směru i proti směru jízdy a když výpočty odolnosti jednotlivých zdvižných tyčí nepočítaly s podmínkami nejméně příznivými pro zvedání?

3) a) Bude-li na první otázku odpovězeno kladně, je jednání úředníka, které je v ní popsáno, nepřiměřené ve vztahu k jeho legitimnímu cíli ochrany zdraví a života osob, a tudíž v rozporu se Smlouvou o ES, třebaže bude i na druhou otázku odpovězeno kladně, neboť bude zohledněna povaha tohoto jednání, konkrétně pak skutečnost, že by bývalo bylo možné informovat o případném nebezpečí a předejít vzniku rizikových situací jinými prostředky, než jsou prostředky popsané v první otázce, že k jednání došlo předtím, než příslušný orgán vydal rozhodnutí ve věci kontroly trhu, a že jednání tím, že směřovalo vůči konkrétnímu výrobku, mohlo poškodit uvádění tohoto výrobku na trh?

b) Pokud posouzení přiměřenosti zmíněné ve třetí otázce v písm. a) spadá do pravomoci vnitrostátního soudu, je třeba, aby se tento soud zabýval především případným nedostatkem shody s bezpečnostními předpisy Společenství či vnitrostátními bezpečnostními předpisy, nebo okolnostmi zveřejnění tohoto nedostatku shody?

4) Lze jednání úředníka popsané v první otázce za okolností uvedených ve třetí otázce v písm. a) ospravedlnit svobodou projevu zaručenou článkem 10

Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách, třebaže by bylo v rozporu s články 28 ES a 30 ES nebo článkem 10 ES?

5) a) Je-li jednání úředníka popsané v první otázce v rozporu s články 28 ES a 30 ES nebo článkem 10 ES, je jejich porušení dostatečně zjevné a závažné na to, aby, pokud jsou splněny ostatní podmínky zakládající jeho odpovědnost, byl stát na základě práva Společenství povinen nahradit újmu, kterou mohlo jeho jednání způsobit podniku, který uvádí zařízení na trh?

b) Bylo porušení uvedené v písm. a) zjevné a závažné i v případě, kdy nebylo možné příslušný orgán (nebo příslušného úředníka), který má rozhodovací pravomoc, vinit z jakéhokoli pochybení či nedbalosti a kdy tento orgán (nebo úředník) nikdy neschválil inkriminované jednání ani neučinil nic k tomu, aby nastaly jeho účinky?

c) Může článek 10 ES, konkrétně pak jeho odstavec 2, zakládat za podmínek uvedených v první otázce subjektivní práva?

d) Může být podle práva Společenství kromě odpovědnosti státu založena za stejných podmínek i odpovědnost samotného úředníka z důvodu jeho jednání popsaného v první otázce, je-li v rozporu s právem Společenství?

e) Je získání náhrady škody na základě práva Společenství v praxi znemožněno nebo nadměrně ztíženo, připouští-li vnitrostátní právo náhradu jiné hospodářské újmy, než je újma na zdraví či škoda na věcech, pouze tehdy, je-li újma způsobena právně postižitelným jednáním nebo výkonem veřejné moci nebo když existují zvlášť závažné důvody pro uložení náhrady škody?

6) a) Pokud je náhrada škody způsobené porušením předpisů, jimiž se řídí volný pohyb zboží, včetně porušení z nedbalosti, uložena na základě vnitrostátního práva, vyžaduje právo Společenství, aby tato [náhrada škody] byla účinnou a odrazující sankcí, a je slučitelné s právní úpravou Společenství v oblasti odpovědnosti za škodu, že úředník, který se dopustil úmyslného či nedbalostního protiprávního jednání ve smyslu vnitrostátních předpisů, odpovídá za škodu pouze v přiměřené míře, která nutně neodpovídá celkové výši škody, nebo je dokonce osvobozen od veškeré odpovědnosti v případech, kdy mu lze přičítat jen lehkou nedbalost, nebo že státní úředník a stát odpovědný za pochybení či nedbalost tohoto úředníka mají povinnost nahradit jinou hospodářskou újmu, než je újma na zdraví či škoda na věcech, pouze tehdy, je-li újma způsobena právně postižitelným jednáním nebo výkonem veřejné moci nebo když existují zvlášť závažné důvody pro uložení náhrady škody?

b) Je-li některé z omezení odpovědnosti za škodu uvedených v písm. a) neslučitelné s právem Společenství, musí rozhodnutí o náhradě škody vydané podle vnitrostátního práva odstranit toto omezení ve vztahu k dotyčnému úředníkovi, i když z toho pro něj vyplývá povinnost nahradit škodu, která je přísnější nebo širší, než jakou upravuje vnitrostátní právo?“

K přípustnosti

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

41 Tarmo Lehtinen vyjádřil své pochybnosti ohledně přípustnosti této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce z toho důvodu, že otázky položené Tampereen käräjäoikeus jsou irelevantní.

42 Tarmo Lehtinen tvrdí, že prvoinstanční řízení, které ve věci probíhá u předkládajícího soudu, je teprve ve fázi předběžného řízení. Předmět sporu mezi účastníky řízení není ještě přesně vymezen a skutkový stav zatím nebyl prokázán. V tomto stadiu řízení, které probíhá u předkládajícího soudu, nelze tedy vymezit právně relevantní otázky pro rozhodnutí sporu.

Odpověď Soudního dvora

43 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je řízení upravené v článku 234 ES nástrojem spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, díky němuž Soudní dvůr podává vnitrostátním soudům výklad práva Společenství, který

nezbytně potřebují pro vyřešení sporů, které mají rozhodnout (viz zejména rozsudky ze dne 12. června 2003, Schmidberger, C-112/00, Recueil, s. I-5659, bod 30, a ze dne 20. ledna 2005, Salgado Alonso, C-306/03, Sb. rozh. s. I-705, bod 40).

44 V rámci této spolupráce je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. V důsledku toho, jestliže se položené otázky týkají výkladu práva Společenství, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (viz v tomto smyslu zejména rozsudky ze dne 15. prosince 1995, Bosman, C-415/93, Recueil, s. I-4921, bod 59; ze dne 13. března 2001, PreussenElektra, C-379/98, Recueil, s. I-2099, bod 38; ze dne 10. prosince 2002, Der Weduwe, C-153/00, Recueil, s. I-11319, bod 31; ze dne 21. ledna 2003, Bacardi-Martini a Cellier des Dauphins, C-318/00, Recueil, s. I-905, bod 41, jakož i výše uvedený rozsudek Schmidberger, bod 31).

45 Mimoto, z čl. 234 druhého pododstavce ES jasně vyplývá, že je na vnitrostátním soudu, aby rozhodl v jakém stadiu řízení má Soudnímu dvoru předložit předběžnou otázku (viz rozsudky ze dne 10. března 1981, Irish Creamery Milk Suppliers Association a další, 36/80 a 71/80, Recueil, s. 735, bod 5; ze dne 30. března 2000, JämO, C-236/98, Recueil, s. I-2189, bod 30, a výše uvedený rozsudek Schmidberger, bod 39).

46 V tomto ohledu je nutno konstatovat, že předkládající soud ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podrobně popsal skutkový a právní rámec věci v původním řízení a rovněž důvody, proč žádá o výklad jím uvedených ustanovení

práva Společenství vzhledem k pochybnostem, které vyvstaly ohledně jejich použití na skutkové okolnosti daného sporu.

47 Z toho vyplývá, že vzhledem ke skutkovému stavu, jak ho popsal předkládající soud, nic nenasvědčuje tomu, že by otázky byly položeny v takovém stadiu řízení, které by Soudnímu dvoru neumožňovalo posoudit jejich relevanci pro rozhodnutí sporu v původním řízení.

48 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je tedy přípustná.

K předběžným otázkám

K volnému pohybu zboží (první, třetí a čtvrtá otázka)

49 Podstatou první, třetí a čtvrté předběžné otázky předkládajícího soudu je zaprvé to, zda za skutkových okolností ve věci v původním řízení jednání T. Lehtinena, které spočívalo v jeho různých veřejných výrocích, má být považováno za jednání, které je třeba považovat za přičitatelné finskému státu, zadruhé, zda toto jednání zakládá překážku volnému pohybu zboží ve smyslu článku 28 ES, a zatřetí, do jaké míry může být takové jednání ospravedlněno svobodou projevu nebo cílem ochrany bezpečnosti a zdraví.

50 Úvodem je třeba připomenout, že pokud je určitá oblast předmětem úplné harmonizace na úrovni Společenství, musí být každé vnitrostátní opatření, které se jí týká, posuzováno vzhledem k ustanovením harmonizačního předpisu, a nikoliv vzhledem k primárnímu právu (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 12. října 1993, Vanacker a Lesage, C-37/92, Recueil, s. I-4947, bod 9; ze dne 13. prosince 2001, DaimlerChrysler, C-324/99, Recueil, s. I-9897, bod 32, a ze dne 11. prosince 2003, Deutscher Apothekerverband, C-322/01, Recueil, s. I-14887, bod 64, a ze dne 14. prosince 2004, Radlberger Getränkegesellschaft a S. Spitz, C-309/02, Sb. rozh. s. I-11763, bod 53).

51 Je tedy třeba určit, zda harmonizace provedená směrnicí vylučuje přezkum slučitelnosti jednání, které je předmětem věci v původním řízení, s článkem 28 ES.

52 K tomuto je třeba připomenout, že podle druhého, šestého, sedmého a devátého bodu odůvodnění směrnice je jejím cílem zajistit volný pohyb zboží na vnitřním trhu a učinit zadost závazným a základním požadavkům týkajícím se bezpečnosti a ochrany zdraví u těchto strojních zařízení tím, že nahradí vnitrostátní systémy certifikace a ověřování shody harmonizovaným systémem. Za tímto účelem směrnice vyjmenovává zejména ve svém článku 3 a příloze I základní požadavky na ochranu zdraví a bezpečnosti, kterým musí vyhovovat strojní zařízení a bezpečnostní součásti vyráběné ve členských státech. Na základě článku 4 směrnice členské státy nesmějí omezit uvádění na trh strojních zařízení, které vyhovují těmto základním požadavkům, a pouze pokud se následně objeví rizika, podniknou členské státy vhodná opatření za podmínek stanovených v článku 7.

53 Vzhledem k povaze směrnice, jejím cílům a obsahu článků 3, 4 a 7 je tedy třeba mít za to, že tato směrnice na úrovni Společenství vyčerpávajícím způsobem strojních

zařízení a upravují ověřování shody těchto zařízení s uvedenými požadavky, ale i předpisy upravující, jakým způsobem mohou členské státy zacházet se strojními zařízeními, u nichž se má za to, že vyhovují těmto požadavkům.

54 Veškerá vnitrostátní opatření, která spadají do oblasti působnosti uvedených článků této směrnice, je proto třeba posuzovat ve světle ustanovení této směrnice, a nikoli ustanovení Smlouvy o ES, zejména pak nikoli ve světle článku 28 ES.

K existenci překážky přičitatelné státu (první otázka)

55 S ohledem na body 52 a následující tohoto rozsudku je třeba přeformulovat první otázku předkládajícího soudu tak, že podstatou jeho otázky je, zda lze názory T. Lehtinenena, které vyjádřil veřejně, kvalifikovat jako překážky volnému pohybu zboží ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice, které jsou přičitatelné finskému státu.

56 K tomu je třeba poznamenat, že přičitatelnost výroků úředníka státu závisí zejména na tom, jak tyto výroky mohli vnímat jejich adresáti.

57 K tomu, aby výroky úředníka byly přičitatelné státu, je rozhodující, zda adresáti těchto výroků mohou za daných okolností důvodně předpokládat, že se jedná o stanovisko, které úředník zaujímá z titulu své funkce.

58 V tomto směru předkládající soud musí zejména posoudit, zda:

— úředník je obecně příslušný pro předmětnou agendu;

— úředník šíří své výroky písemně na oficiálním hlavičkovém papíře příslušného útvaru;

— úředník poskytuje televizní rozhovory v prostorách svého útvaru;

— úředník nezmiňuje soukromou povahu svých výroků a neuvádí, že se odchylují od oficiálního stanoviska příslušného útvaru a

— příslušné státní orgány bezodkladně nepodniknou kroky k tomu, aby u adresátů úředníkových výroků rozptýlily dojem, že se jedná o oficiální státní stanovisko.

59 Zbývá přezkoumat, zda výroky, které jsou předmětem původního řízení, za předpokladu, že jsou přičitatelné finskému státu, porušují čl. 4 odst. 1 směrnice.

60 K tomu je třeba uvést, že překážkou je jakékoli opatření, které by mohlo ať přímo, nebo nepřímo, skutečně, nebo potenciálně narušit obchod uvnitř Společenství (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Dassonville, bod 5, a rozsudek ze dne 9. února 1999, Van der Laan, C-383/97, Recueil, s. I-731, bod 18). Tato zásada se použije rovněž při výkladu čl. 4 odst.1 směrnice.

61 Jak vyplývá ze znění čl. 4 odst. 1 směrnice, tam upravený zákaz se uplatní pouze v případě, že předmětné strojní zařízení vyhovuje ustanovením této směrnice. Přitom v projednávané věci pro zvedáky vyráběné AGM platila vyvratitelná domněnka shody na základě čl. 5 odst. 1 směrnice, neboť byla ověřena jejich shoda a byly opatřeny označením shody CE upraveným v článku 10 směrnice.

62 Tato domněnka shody nicméně neznamená, že členské státy nemohou zasáhnout v případě rizika. Naopak, podle čl. 7 odst. 1 prvního pododstavce směrnice má členský stát povinnost přijmout veškerá vhodná opatření pro stažení strojního zařízení z trhu, shledá-li, že toto zařízení, užívané v souladu s jeho určeným účelem, může ohrozit bezpečnost osob nebo majetku. V takovém případě ukládá čl. 7 odst. 1 druhý pododstavec směrnice členskému státu povinnost neprodleně uvědomit Komisi o takovém opatření a uvést důvody svého rozhodnutí.

63 Z předkládacího rozhodnutí přitom vyplývá, že příslušné orgány ani nerozhodly o existenci rizika, ani nepřijaly opatření ke stažení zvedáků, které jsou předmětem původního řízení, z trhu, a už vůbec Komisi o takovýchto opatřeních neuvědomily.

64 V důsledku toho se u těchto zvedáků nadále předpokládalo, že se shodují s předpisy, a stát měl povinnost respektovat zákaz omezení jejich volného pohybu stanovený v čl. 4 odst. 1 směrnice.

65 Sporné výroky, které v médiích a hojně šířených posudcích o uvedených zvedácích hovořily v tom smyslu, že neodpovídají normě EN 1493:1998 a jsou nebezpečné, jsou způsobilé přinejmenším nepřímo a potenciálně omezit jejich uvedení na trh.

66 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že členskému státu jsou přičitatelné úředníkovy výroky, které vzhledem k jejich formě a k okolnostem vyvolají u jejich adresátů dojem, že se jedná o oficiální stanovisko zastávané státem, a nikoli soukromé názory úředníka. Pro přičitatelnost výroků úředníka státu je rozhodující, zda adresáti těchto výroků mohou za daných okolností důvodně předpokládat, že se jedná o postoj, který úředník zaujímá z titulu své funkce. Výroky úředníka, jimiž prohlašuje, že strojní zařízení, u něhož byla ověřena shoda se směrnicí, je v rozporu s příslušnou harmonizovanou normou a že je nebezpečné, tedy porušují čl. 4 odst. 1 směrnice, jsou-li přičitatelné členskému státu.

K ospravedlnění jednání (třetí a čtvrtá otázka)

67 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda jednání T. Lehtinena může být v případě, že je přičitatelné finskému státu, ospravedlněno cílem spočívajícím v ochraně zdraví nebo na základě svobody projevu.

— K ospravedlnění na základě cíle spočívajícího v ochraně zdraví

68 Směrnice obsahuje detailní úpravu ochrany zdraví pro případy, kdy existuje riziko, že bude ohroženo používáním strojních zařízení, u nichž se předpokládá, že se shodují s požadavky směrnice. Článek 7 odst. 1 tak členskému státu, který shledá, že existuje takové riziko, umožňuje, aby přijal veškerá vhodná opatření pro stažení těchto strojních zařízení z trhu nebo pro zákaz jejich uvádění na trh nebo do provozu či omezení jejich volného pohybu. Směrnice kromě těchto opatření neumožňuje jiná omezení spojená s ochranu zdraví.

69 K tomuto již bylo v bodě 63 tohoto rozsudku uvedeno, že příslušné finské orgány nepřijaly žádné opatření na základě článku 7 směrnice.

70 S ohledem na skutečnost, že předpisy týkající se požadavků na bezpečnost při uvádění strojních výrobků na trh, které mají dopad na volný pohyb zboží, jsou na

úrovni Společenství harmonizovány vyčerpávajícím způsobem, se členský stát nemůže dovolávat důvodů ochrany zdraví, které překračují rámec vymezený článkem 7 směrnice.

71 Jednání T. Lehtinena tedy v rozsahu, v němž je přičitatelné finskému státu, nemůže být ospravedlněno cílem spočívajícím v ochraně zdraví.

— K ospravedlnění z důvodu svobody projevu

72 Podle čl. 10 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod je svoboda projevu zaručena každé osobě podléhající jurisdikci členských států. Tato svoboda je podstatným základem každé demokratické společnosti. Avšak členské státy se nemohou dovolávat svobody projevu svých úředníků za účelem ospravedlnění překážky, a zbavit se tak své vlastní odpovědnosti stanovené právem Společenství.

73 S ohledem na výše uvedené je na třetí a čtvrtou otázku třeba odpovědět tak, že za takových podmínek, jako jsou podmínky ve věci v původním řízení, nelze porušení čl. 4 odst. 1 směrnice způsobené jednáním úředníka v rozsahu, v němž je přičitatelné úředníkovu členskému státu, ospravedlnit ani cílem spočívajícím v ochraně zdraví, ani na základě svobody projevu úředníků.

Ke shodě servisních zvedáků, které jsou předmětem věci v původním řízení, se směrnicí 98/37 (druhá otázka)

74 Z analýzy provedené v bodech 60 až 65 tohoto rozsudku vyplývá, že na druhou otázku není třeba odpovídat.

K odpovědnosti finského státu a jeho úředníků (pátá a šestá otázka)

75 Podstatou páté a šesté otázky předkládajícího soudu je, zda v případě porušení článků 28 ES a 30 ES nebo článku 10 ES jsou splněny podmínky pro vznik odpovědnosti finského státu na základě práva Společenství, zda právo Společenství připouští či vyžaduje, aby úředník, který jednal protiprávním způsobem, byl rovněž povolán k odpovědnosti a do jaké míry podmínky pro uplatnění odpovědnosti v obou těchto případech případně vyžadují výklad finských právních předpisů konformní s právem Společenství.

76 Nicméně s ohledem na úvahy obsažené v bodech 50 až 53 tohoto rozsudku je třeba na otázky předkládajícího soudu odpovědět ve vztahu k případnému porušení čl. 4 odst. 1 směrnice.

K podmínkám odpovědnosti finského státu [pátá otázka písm. a) až c)]

77 Podstatou páté otázky písm. a) až c) předkládajícího soudu je, zda za takových okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, jsou porušení práva Společenství dostatečně závažná na to, aby mohla být založena mimosmluvní odpovědnost finského státu, a zda jednotlivci přítomní na trhu mohou uplatňovat subjektivní práva vůči členským státům.

78 Co se týče podmínek, za kterých je členský stát povinen nahradit škodu způsobenou jednotlivcům, vyplývá z judikatury Soudního dvora, že tyto podmínky jsou tři, a sice že cílem porušené právní normy je přiznání práv jednotlivcům, porušení je dostatečně závažné a existuje přímá příčinná souvislost mezi porušením ze strany členského státu a škodou způsobenou poškozeným (rozsudky ze dne 5. března 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, Recueil, s. I-1029, bod 51; ze dne 2. dubna 1998, Norbrook Laboratories, C-127/95, Recueil, s. I-1531, bod 107, a ze dne 4. července 2000, Haim, C-424/97, Recueil, s. I-5123, bod 36).

79 Co se týče první podmínky, stačí uvést, že cílem čl. 4 odst. 1 směrnice je přiznat jednotlivcům přítomným na trhu práva, kterých se mohou dovolávat vůči členským státům.

80 Co se týče druhé podmínky, je při určování toho, zda se jedná o dostatečně závažné porušení práva Společenství rozhodující, zda členský stát zjevně a závažným

způsobem překročil meze své posuzovací pravomoci (viz výše uvedený rozsudek Brasserie du pêcheur a Factortame, bod 55).

81 K tomu je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že měl-li dotyčný členský stát v okamžiku, kdy se dopustil protiprávního jednání, pouze velmi malý, nebo dokonce žádný prostor pro uvážení, prosté porušení práva Společenství může postačovat k tomu, aby bylo považováno za dostatečně závažné porušení (viz výše uvedený rozsudek Norbrook Laboratories, bod 109 a uvedená judikatura).

82 Povinnosti stanovené v čl. 4 odst. 1 směrnice přitom členským státům neposkytují prostor pro uvážení. Pouze článek 7 směrnice totiž počítá jednak s tím, že nastanou pozdější pochybnosti ohledně shody s požadavky směrnice, pokud jde o strojní zařízení, u něhož se předpokládá, že shoduje se směrnicí, a jednak se vhodnými opatřeními ke zjednání nápravy. Proto je třeba dojít k závěru, že porušení čl. 4 odst. 1 směrnice takovými výroky, jako jsou výroky, které jsou předmětem původního řízení, za předpokladu, že jsou přičitatelné členskému státu, je dostatečně závažné.

83 Co se týče třetí podmínky, je na vnitrostátních soudech, aby ověřily, zda existuje přímá příčinná souvislost mezi nesplněním povinnosti státem a škodou způsobenou poškozeným (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Brasserie du pêcheur a Factortame, bod 65, a rozsudek ze dne 23. května 1996, Hedley Lomas, C-5/94, Recueil, s. I-2553, bod 30).

84 V projednávané věci, neučiní-li předkládající soud jiné zjištění, se jeví, že výroky, které jsou předmětem původního řízení, vedly k poklesu obratu AGM v letech 2000 až 2002 a k poklesu její ziskové marže za roky 2001 a 2002. Navíc samo ministerstvo sociálních věcí a zdraví již dříve zaznamenalo dopady těchto výroků na trh.

85 Výše uvedené tři podmínky jsou nutné a postačující pro to, aby jednotlivcům vzniklo právo na náhradu škody, aniž by vylučovaly, že odpovědnost státu může být založena za méně omezujících podmínek na základě vnitrostátního práva (viz výše uvedený rozsudek Brasserie du pêcheur a Factortame, bod 66).

86 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba odpovědět, že čl. 4 odst. 1 směrnice musí být vykládán tak, že jednak přiznává práva jednotlivcům, a jednak neponechává členským státům žádný prostor pro uvážení, pokud jde jako v projednávaném případě o strojní zařízení, která se shodují s uvedenou směrnicí nebo u nichž se předpokládá, že se s ní shodují. Porušení tohoto ustanovení způsobené výroky úředníka členského státu, jsou-li přičitatelné tomuto státu, je dostatečně závažným porušením práva Společenství, které zakládá odpovědnost tohoto státu.

K omezením odpovědnosti státu na základě vnitrostátních právních předpisů, jimiž se řídí odpovědnost finského státu [pátá otázka písm. e) a částečně šestá otázka písm. a)]

87 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda je přípustné, aby vnitrostátní právo stanovilo v oblasti náhrady škody způsobené státem další zvláštní podmínky, nebo

zda je na taková omezení odpovědnosti, jako jsou omezení stanovená finským právem, nutno pohlížet jako na omezení, která v praxi náhradu škody způsobené členským státem porušením čl. 4 odst. 1 směrnice nadměrně ztěžují, nebo ji dokonce znemožňují.

88 Úvodem je třeba zdůraznit, že cílem odpovědnosti členského státu na základě práva Společenství není odrazení od protiprávního jednání nebo uložení sankce, nýbrž náhrada škody, která byla způsobena jednotlivcům v důsledku porušení práva Společenství členskými státy.

89 Z ustálené judikatury vyplývá, že, jsou-li splněny podmínky pro náhradu škody na základě práva Společenství, je na členském státu, aby nahradil, v rámci vnitrostátní právní úpravy odpovědnosti, způsobenou újmu. Dále je třeba poznamenat, že hmotněprávní a procesněprávní podmínky stanovené jednotlivými vnitrostátními právními řády v oblasti náhrady škody nemohou být méně příznivé než podmínky týkající se podobných nároků na základě vnitrostátního práva a nemohou být upraveny tak, aby v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly získání náhrady škody (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 19. listopadu 1991, Francovich a další, C-6/90 a C-9/90, Recueil, s. I-5357, body 42 a 43, jakož i výše uvedený rozsudek Norbrook Laboratories, bod 111).

90 Právo Společenství tak ukládá povinnost zajistit skutečné odškodnění a nepřipouští žádnou další podmínku stanovenou vnitrostátním právem členského státu, která by nadměrně ztěžovala získání náhrady škody nebo jiné způsoby odstranění následků protiprávního jednání.

91 Z informací poskytnutých předkládajícím soudem v tomto ohledu vyplývá, že finská právní úprava odpovědnosti za škodu, která je použitelná ve věci v původním řízení, podmiňuje náhradu jiné újmy, než je újma na zdraví či na věcech, tím, že újma musí být způsobena právně postižitelným jednáním nebo výkonem veřejné moci nebo že existují zvlášť závažné důvody pro uložení náhrady škody. Podle předkládajícího soudu však jednání T. Lehtinena nespadá do žádného z těchto případů, což ztěžuje náhradu újmy způsobené společnosti AGM.

92 V tomto případě právo na náhradu škody vznikne, jakmile bude prokázáno, že porušené právní pravidlo má za účel přiznat práva jednotlivcům a že existuje přímá příčinná souvislost mezi uplatňovaným dostatečně závažným porušením a škodou, kterou dotyčný utrpěl, přičemž tyto podmínky jsou nezbytné a postačující k tomu, aby jednotlivci vzniklo právo na náhradu škody (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 13. června 2006, Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, Sb. rozh. s. I-5177, body 44 a 45 a uvedená judikatura).

93 V projednávané věci nelze vyloučit, že dostatečně závažné porušení práva Společenství způsobilé založit odpovědnost finského státu je způsobeno jednáním, které mu je přičitatelné a které spadá do jiných kategorií, než jsou kategorie taxativně vymezené dotčenou vnitrostátní právní úpravou.

94 Nadto náhrada škody členskými státy, které tuto škodu způsobily jednotlivcům v důsledku porušení práva Společenství, musí být přiměřená vzniklé škodě. Při neexistenci předpisů Společenství v této oblasti stanoví měřítka pro určení rozsahu náhrady právní řád každého členského státu, přičemž ovšem tato měřítka nesmí být méně příznivá než měřítka platná pro podobné nároky vzniklé na základě

vnitrostátního práva a v žádném případě nesmí být upravena tak, aby v praxi znemožňovala nebo nadměrně ztěžovala získání náhrady škody. S právem Společenství jsou v rozporu ty vnitrostátní právní předpisy, které obecně omezují náhradu škody pouze na škody vzniklé na určitém, zvlášť chráněném majetku jednotlivců, s vyloučením ušlého zisku (viz výše uvedený rozsudek Brasserie du pêcheur a Factortame, bod 90).

95 Je třeba poukázat na to, že úplné vyloučení ušlého zisku jako škody, za niž může být přiznána náhrada, je v případě porušení práva Společenství nepřípustné. Zejména v souvislosti s obchodními nebo hospodářskými spory by totiž takové úplné vyloučení ušlého zisku náhradu škody ve skutečnosti znemožnilo (viz výše uvedený rozsudek Brasserie du pêcheur a Factortame, bod 87).

96 Z těchto důvodu je třeba odpovědět tak, že právo Společenství nebrání tomu, aby vnitrostátní právo členského státu stanovilo zvláštní podmínky pro náhradu jiné újmy, než je újma na zdraví či škoda na věcech, za předpokladu, že tyto podmínky musí být stanoveny tak, že v praxi neznemožňují ani nadměrně neztěžují získání náhrady škody způsobené porušením práva Společenství.

K osobní odpovědnosti úředníků [pátá otázka písm. d) a částečně šestá otázka písm. a) a b)]

97 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda právo Společenství připouští, či dokonce ukládá, aby byla stanovena osobní odpovědnost úředníka, jehož pro-

střednictvím došlo k porušení práva Společenství, a pokud ano, zda tato odpovědnost podléhá zvláštním omezením.

98 Právo Společenství nebrání tomu, aby i jiný subjekt než členský stát nesl vedle samotného členského státu odpovědnost za škodu způsobenou jednotlivcům opatřeními, která tento subjekt přijal v rozporu s právem Společenství (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Haim, bod 32).

99 S ohledem na výše uvedené je třeba odpovědět tak, že v případě porušení práva Společenství nebrání právo Společenství tomu, aby vedle odpovědnosti členského státu byla založena i odpovědnost úředníka, ale neukládá, aby tomu tak bylo.

K nákladům řízení

100 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) **Členskému státu jsou přičitatelné úředníkovy výroky, které vzhledem k jejich formě a k okolnostem vyvolají u jejich adresátů dojem, že se jedná o oficiální stanovisko zastávané státem, a nikoli soukromé názory úředníka. Pro přičitatelnost výroků úředníka státu je rozhodující, zda adresáti těchto výroků mohou za daných okolností důvodně předpokládat, že se jedná o postoj, který úředník zaujímá z titulu své funkce. Výroky úředníka, jimiž prohlašuje, že strojní zařízení, u něhož byla ověřena shoda s touto směrnicí, je v rozporu s příslušnou harmonizovanou normou a že je nebezpečné, tedy porušují čl. 4 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/37/ES ze dne 22. června 1998 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se strojních zařízení, jsou-li přičitatelné členskému státu.**

2) **Za takových podmínek, jako jsou podmínky ve věci v původním řízení, nelze porušení čl. 4 odst. 1 směrnice 98/37 způsobené jednáním úředníka v rozsahu, v němž je přičitatelné úředníkovu členskému státu, ospravedlnit ani cílem spočívajícím v ochraně zdraví, ani na základě svobody projevu úředníků.**

3) **Článek 4 odst. 1 směrnice 98/37 musí být vykládán tak, že jednak přiznává práva jednotlivcům, a jednak neponechává členským státům žádný prostor pro uvážení, pokud jde jako v projednávaném případě o strojní zařízení,**

která se shodují s uvedenou směrnicí nebo u nichž se předpokládá, že se s ní shodují. Porušení tohoto ustanovení způsobené výroky úředníka členského státu, jsou-li přičitatelné tomuto státu, je dostatečně závažným porušením práva Společenství, které zakládá odpovědnost tohoto státu.

4) **Právo Společenství nebrání tomu, aby vnitrostátní právo členského státu stanovilo zvláštní podmínky pro náhradu jiné újmy, než je újma na zdraví či škoda na věcech, za předpokladu, že jsou tyto podmínky stanoveny tak, že v praxi neznemožňují ani nadměrně neztěžují získání náhrady škody způsobené porušením práva Společenství.**

5) **V případě porušení práva Společenství nebrání právo Společenství tomu, aby vedle odpovědnosti členského státu byla založena i odpovědnost úředníka, ale neukládá, aby tomu tak bylo.**

Podpisy.